

9.6.2022

Sosiaali- ja terveysministeriö
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Suomen freelance-journalistit lausuu esitysluonnoksesta, jossa ehdotetaan muutettavaksi yrittäjän eläkelakia, vaikka lausuntokierrosta ei ole järjestetty. Asia on kuitenkin erittäin tärkeä noin 1 400 jäsenellemme, joihin kuuluu muun muassa toimittajia, kuvaajia, kääntäjiä ja kustannustoimittajia. Valtaosa jäsenistämme työllistää itsensä ja on siten lain vaikutuspiirissä.

Tavoitteena on parantaa yrittäjien eläketurvaa ja tukea yrittäjän eläkelain toimeenpanoa, jotta yrittäjien työtulot saataisiin nykyistä paremmin vastaamaan yrittäjän työpanoksen arvoa yritystoiminnan aikana. Suomen freelance-journalistien mielestä tavoite on kannatettava, mutta ehdotettu toteutus heikentäisi merkittävästi freelancereiden asemaa.

Esitysluonnokseen sisältyy ehdotus, jonka mukaan työtuloa vahvistettaessa käytettävä palkka tai korvaus määräytyisi yksityisen sektorin kyseisen toimialan kokoaikaista työtä tekevien mediaanipalkan perusteella. Ehdotettu muutos olisi journalistisella alalla erittäin merkittävä ja nostaisi pienituloisten freelancereiden YEL-maksuja kohtuuttomasti, sillä työtulon nostaminen vastaamaan alalla toimivien työsuhteisten mediaanipalkkaa ei takaa samaa tai edes lähellä olevaa tulotasoa freelancereille.

Esitysluonnoksessa ei olekaan huomioitu aloja, joissa yrittäjien ansiot ovat huomattavasti pienemmät kuin vastaavaa työtä tekevien työsuhteisten ansiot. Suomen Journalistiliiton tekemien työmarkkinatutkimusten mukaan itsensä työllistävän journalistin keskimääräinen ansio Suomessa on vain puolet työsuhteisen journalistin keskimääräisestä ansiosta.

Esitysluonnoksen vaikutusarvioinnissa todetaan, että todennäköisesti yritykset pyrkisivät siirtämään ainakin osan kohonneesta YEL-maksurasituksestaan tuotteidensa hintoihin, mutta freelancereiden heikon neuvotteluaseman vuoksi se tuskin on mahdollista journalistisella alalla. Pahimmillaan yrittäjänä työskentely alalla muuttuisi mahdottomaksi ja työttömyys lisääntyisi. Tätä ei ole riittävällä tasolla huomioitu vaikutusarvioinnissa.

Ehdotuksen mukaan työtulon vahvistamisessa otettaisiin alan mediaanipalkan lisäksi huomioon yrittäjän työpanoksen määrää, yrittäjätoiminnan laajuutta, yrittäjän

ammattitaitoa ja yrittäjän työpanoksen arvoa kuvaavat tiedot. Tähän ei kuitenkaan anneta riittävästi eväitä. Esitysluonnos ei saa johtaa siihen, että eläkeyhtiöt soveltavat kaavamaisesti yksityisen sektorin mediaanipalkkaa työtulon määrittelyssä, vaan arvioinnissa on otettava ensisijaisesti huomioon yrittäjän itsensä antama selvitys työtuloon olennaisesti vaikuttavista seikoista. Laissa olisi myös selkeästi tuotava esiin, että laskutustiedot on otettava huomioon työtuloa määritellessä.

Esitysluonnos ei myöskään huomioi sitä, ettei kaikilla aloilla työskennellä työsuhteessa. Esimerkiksi kirjallisuuden kääntäjillä ei ole työsuhteisia tuloja.

Kannatamme ehdotusta työtulon säännöllisestä seurannasta ja perusteluiden kirjaamista työtulon vahvistamisesta annettavaan päätökseen. Säännöllinen työtulon suuruuden tarkistaminen on nähdäksemme paras keino estää alivakuuttamista.

Haluamme myös todeta, että itsensätyöllistäjiä edustaville tahoille olisi tullut varata mahdollisuus lausua esitysluonnoksesta. Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut hallituksen esitysluonnoksen ainoastaan virkatyönä eikä sidosryhmille tai muille tahoille kuin Finanssivalvonnalle ole annettu tilaisuutta lausua esitysluonnoksesta. Tätä on perusteltu sillä, että muut mahdolliset lausunnonantajat ovat osallistuneet työryhmään, jossa hallituksen esitystä on valmisteltu. Tämä ei pidä paikkaansa.

Maria Markus
Puheenjohtaja
Suomen freelance-journalistit ry

Anna-Sofia Nieminen
Va. toiminnanjohtaja
Suomen freelance-journalistit ry